

Sikkerhetsdatablad iflg. forordning (EF) n. 1907/2006, artikkel 31

Trykkdato: 29.09.2014

Utgave 1

revidert den: 29.09.2014

Avsnitt 1: Identifikasjon av kjemikaliet og ansvarlig firma

- **1.1 Produktidentifikator**
- **Handelsnavn: ULTEM 1010 Support**
- **1.2 Relevante, identifiserte anvendelser av stoffet eller stoffblandingen, samt anvendelser som frarådes**
Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.
- **Bruk av stoffet/ tilberedning** Support Filament for Stratasys®, Inc. FDM™ Modeler
- **1.3 Enkeltopplysninger om foretaket som leverer sikkerhetsdatabladet**
- **Produsent/leverandør:**
Stratasys, Inc. Tel +1 952 937 3000
7665 Commerce Way Fax +1 952 937 0070
Eden Prairie, MN 55344
USA

For information in Europe contact:

- **C.S.B. GmbH** Tel.: +49-2151-6520860
Düsseldorfer Straße 113 Fax: +49-2151-6520869
D-47809 Krefeld E-Mail: info@csb-online.de
Germany
- **E-postadresse for den kompetente personen, som er ansvarlig for sikkerhetsdatabladet** sdb@csb-online.de
- **Avdeling for nærmere informasjon:** Avdeling produktsikkerhet
- **1.4 Nødnummer:** Se ovenfor eller neste giftinformasjonssentrale

Avsnitt 2: Viktigste faremomenter

- **2.1 Klassifisering av stoff eller stoffblanding**
- **Klassifisering i henhold til EC-forskrift nr.1272/2008**
Produktet er ikke klassifisert i henhold til CLP-forordningen.
- **Klassifisering iht. europeisk direktiv 67/548/EEC eller 1999/45/EC bortfaller**
- **Klassifiseringssystem:**
Produktet må ikke merkes ifølge beregningsprosedyren fastlagt i " EFs almenne direktiv for klassifisering av tilberedninger" - siste gyldige versjon.
- **2.2 Etikettelementer**
- **Merking iht. bestemmelse (EC) Nr. 1272/2008 bortfaller**
- **Farepiktogrammer bortfaller**
- **Signalord bortfaller**
- **Advarselsetninger bortfaller**
- **2.3 Andre farer**
- **Resultater av PBT- og vPvB-vurdering**
- **PBT:** Ikke brukbar.
- **vPvB:** Ikke brukbar.

Avsnitt 3: Stoffblandingers sammensetning og stoffenes klassifisering

- **3.2 Kjemisk karakterisering: Blandinger**
- **Beskrivelse:**
Tilberedning
Polyarylethersulfones
- **Farlige innholdsstoffer:** bortfaller

NO

(fortsatt på side 2)

Sikkerhetsdatablad iflg. forordning (EF) n. 1907/2006, artikkel 31

Trykkdato: 29.09.2014

Utgave 1

revidert den: 29.09.2014

Handelsnavn: ULTEM 1010 Support

(fortsatt fra side 1)

Avsnitt 4: Førstehjelpstiltak

- **4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak**
- **Generelle informasjoner:** Klær som er tilsølt med produktet må fjernes.
- **etter innånding:**
Frisklufttilførsel, ved besvær oppsøkes lege.
Etter innånding av nedbryningsprodukter bringes den skadde til frisk luft og holdes i ro. Tilkall legehjelp.
- **etter hudkontakt:**
Vask godt med vann og sepe.
Etter kontakt med det smeltede produktet må det avkjøles hurtig med kaldt vann.
Stivnet produkt må ikke trekkes av huden.
Tilkall lege straks.
- **etter øyekontakt:**
Skyll øynene med åpne øyenlokk i flere minutter under rennende vann. Ved fortsatt besvær tilkall lege.
Fjern evt. kontaktlinser såfremt dette er lett mulig. Fortsett skyllingen.
- **etter svelging:**
Skyll munnen og drikk rikelig med vann.
Ved fortsatt besvær må lege konsulteres.
- **4.2 De viktigste symptomer og effekter, både akutt og forsinket**
Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.
- **4.3 Indikasjon på omgående medisinsk hjelp eller påkrevet spesialbehandling** Symptomatisk behandling

Avsnitt 5: Tiltak ved brannslukning

- **5.1 Slokkemiddel**
- **Egnede slukningsmidler:**
CO₂ slukningspulver eller vann i spredt stråle. Større branner bekjempes med vann i spredt stråle eller med skum som er motstandsdyktig mot alkohol.
- **Av sikkerhetsgrunner ikke egnede slukningsmidler:** Vann i full stråle.
- **5.2 Spesielle farer som oppstår pga. substanser eller blandinger**
Kullmonoksyd (CO) og kulldioksyd (CO₂)
Svoveloksyder (SO_x)
Formaldehyd
Under visse brannvilkår kan spor av andre giftige stoffer ikke utelukkes.
Risk of dust explosion if enriched with fine dust in presence of air.
Aldehyder
- **5.3 Informasjon vedr. brannbekjempelse**
- **Spesielt verneutstyr:** Bær åndedrettsbeskyttelse egnet for omgivelsesluften.
- **Ytterligere informasjoner**
Utbrente rester og kontaminert slukningsvann må bortskaffes i.h.t. myndighetenes forskrifter.

Avsnitt 6: Tiltak ved utilsiktet utslipp

- **6.1 Personlige vernetiltak, verneutstyr og prosedyrer ved nødsituasjoner**
Sørg for tilstrekkelig ventilasjon.
Unngå støvdannelse.
Bruk av åpen ild forbudt.
Unngå innånding av støv
Unngå kontakt med huden og øynene
Fare for å skli på grunn av utløpt/utsølt produkt.
- **6.2 Miljøverntiltak:** La ikke produktet komme ned i kloakk/overflatevann/grunnvann.
- **6.3 Metoder og materiale for oppsamling og opprensing:**
Sørg for tilstrekkelig ventilasjon.
Ta opp mekanisk.
La stivne, ta opp mekanisk.

(fortsatt på side 3)

NO

Sikkerhetsdatablad iflg. forordning (EF) n. 1907/2006, artikkel 31

Trykkdato: 29.09.2014

Utgave 1

revidert den: 29.09.2014

Handelsnavn: ULTEM 1010 Support

(fortsatt fra side 2)

Fyll produktet i beholdere som er egnet for recycling eller bortskaffelse.
Oppsamlet materiale bortskaffes forskriftsmessig.

6.4 Henvisning til andre avsnitt

Informasjoner om sikker håndtering, se kapittel 7.
Informasjoner om personlig beskyttelsesutstyr, se kapittel 8.
Informasjoner om bortskaffelse/deponering, se kapittel 13.

Avsnitt 7: Håndtering og oppbevaring

7.1 Forholdsregler for sikker håndtering

Sørg for god ventilasjon/avsugning på arbeidsplassen.
Unngå støvdannelse.
Støvdannelse som ikke kan unngås, må tas opp regelmessig.
Støv må ikke innåndes.
Unngå lengre/gjentatt hudkontakt.

Unngå kontakt med øynene

Grenseverdier for arbeidsplass må overholdes.

Henvisninger om brann- og eksplosjonsvern:

Gjør tiltak mot elektrostatisk oppladning.
Bruk av åpen ild forbudt - røyking forbudt.

7.2 Vilkår for sikker lagring, inkl. eventuelle inkompatibiliteter**Lagring:**

Krav til lagerrom og beholdere: Myndighetenes forskrifter for vannvern skal overholdes.

Informasjoner om felles lagring: ikke nødvendig

Ytterligere informasjoner om lagervilkårene:

Beholderne oppbevares på et godt ventilert sted.
Lagres kjølig og tørt i godt tillukkede beholdere.

7.3 Spesiell sluttbruk Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

Avsnitt 8: Eksponeringskontroll og personlig verneutstyr

Ytterligere informasjoner om utforming av tekniske anlegg: Ingen ytterligere informasjoner, se punkt 7.

8.1 Kontrollparametere

Komponenter med grenseverdier for arbeidsplass som må overholdes:

Følg alle arbeidsplass grenser for støv.

Ytterligere informasjoner: Basis: listene som var gyldige ved oppstillingen.

8.2 Begrensning og kontroll av eksponering**Personlig verneutstyr:****Generelle verne- og hygienetiltak:**

Holdes adskilt fra næringsmidler, drikkevarer og fôrstoffer.
Ikke spis, drikk, røyk eller snus inn under arbeidet.

Unngå innånding av støv

Unngå lengre og intensiv hudkontakt.

Unngå berøring med øynene.

Vask hendene før arbeidspauser og ved arbeidets slutt.

Åndedrettsvern:

Ved sikker overholdning av arbeidsplassgrenseverdier ingen særlige tiltak nødvendig.

Benytt åndedrettsvern i fall av støvdannelse.

Håndvern:

Beskyttelseshansker

Ved håndtering av det hete/smeltede produktet varmebeskyttelseshansker.

For å unngå hudproblemer må man redusere bruk av hansker til det høyest nødvendige.

Før man bruker hansken på ny, må man teste om den er tett.

(fortsatt på side 4)

Sikkerhetsdatablad
iflg. forordning (EF) n. 1907/2006, artikkel 31

Trykkdato: 29.09.2014

Utgave 1

revidert den: 29.09.2014

Handelsnavn: ULTEM 1010 Support

(fortsatt fra side 3)

Hanskematerialet må være ugjennomtrengelig og bestandig overfor produktet /stoffet /blandingen.

På grunn av manglende tester kan det ikke gis noen anbefaling om hanskemateriale for produktet / tilberedningsprosessen/kjemikalieblandingen.

Hanskematerialet velges under hensyntagen til holdbarhetstid, gjennomtrengelighet og degradering.

- **hanskemateriale**

Valget av egnet hanske er ikke bare avhengig av materiale, men også av andre kvalitetskjenne tegn og er forskjellig fra produsent til produsent. Da produktet representerer en sammensetning av flere stoffer, kan holdbarheten av hanskematerialet ikke forhåndsberegnes, og denne må testes før bruk.

- **gjennomtrengingstid for hanskemateriale**

Vernehansker bør skiftes ut ved første tegn på slitasje.

Den nøyaktige holdbarhetstiden må bringes på det rene hos hanskeprodusenten og overholdes.

- **Øyevern:** Vernebrille

- **Kroppsværn:**

Ved handling av det hete/smeltede produktet varmebeskyttelsesdrakt.

Kroppsbeskyttelse bør velges avhengig av bruksmåte og mulig påvirkning.

Avsnitt 9: Fysiske og kjemiske egenskaper

- **9.1 Informasjon om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper**

- **alminnelige opplysninger**

- **Utseende:**

Form: pellets
Farge: forskjellig, alt etter fargning

- **Lukt:** uten lukt

- **Luktterskel:** ikke bestemt

- **pH-verdi:** ikke anvendelig

- **Tilstandsending**

Smeltepunkt/smelteområde: ikke bestemt

Kokepunkt/kokeområde: ikke bestemt

- **Flammepunkt:** ikke bestemt

- **Antennelighet (fast, gassformet):** ikke bestemt

- **Antennelsestemperatur:** ikke bestemt

- **Spaltningstemperatur:** ikke bestemt

- **Selvantennelighet:** Produktet er ikke selvantennelig.

- **Eksplisjonsfare:** Produktet er ikke eksplisjonsfarlig.

- **Eksplisjionsgrenser:**

nedre: ikke bestemt

øvre ikke bestemt

- **brannfremmende egenskaper** ikke anvendelig

- **Damptrykk:** ikke bestemt

- **Tetthet:** ikke bestemt

- **relativt tetthet** ikke bestemt

- **damptetthet** ikke bestemt

- **fordampningshastighet** ikke bestemt

- **Løslighet i / blandbarhet med**

Vann: ikke bestemt

- **Fordeleingskoeffisient (n-oktanol/vann):** ikke bestemt

(fortsatt på side 5)

Sikkerhetsdatablad iflg. forordning (EF) n. 1907/2006, artikkel 31

Trykkdato: 29.09.2014

Utgave 1

revidert den: 29.09.2014

Handelsnavn: ULTEM 1010 Support

(fortsatt fra side 4)

- **Viskositet:**
- **dynamisk:** ikke anvendelig
- **kinematisk:** ikke anvendelig
- **9.2 Annen informasjon** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

Avsnitt 10: Stabilitet og reaktivitet

- **10.1 Reaktivitet** se 10,3
- **10.2 Kjemisk stabilitet**
- **Termisk spaltning / vilkår som må unngås:**
Ingen spaltning ved formålsriktig lagring og håndtering.
Unngå støt, gnidning, varme, gnister, elektrostatisk oppladning.
For å unngå termisk spaltning - varm ikke for sterkt opp.
- **10.3 Mulighet for farlige reaksjoner**
Ved oppvarming utover spaltningspunktet består mulighet for frisetting av toksiske damper.
- **10.4 Forhold som bør unngås** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.
- **10.5 Inkompatible materialer:** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.
- **10.6 Farlige nedbrytningsprodukter:**
Kullmonoksyd
Svoveloksyder (SOx)
Ketoner
Organic acids
Aldehyder

Avsnitt 11: Opplysninger om helsefare

- **11.1 Informasjon om toksikologiske virkninger**
- **Akutt toksisitet:**
- **Klassifiseringsrelevante LD/LC50-verdier:** ikke bestemt
- **Primær irritasjonsvirkning:**
- **på huden:** Fare for mekaniske irritasjon med stovpartikler
- **på øyet:** Fare for mekaniske irritasjon med stovpartikler
- **Subakutt til kronisk toksisitet:** ikke bestemt
- **Ytterligere toksikologiske henvisninger:**
Produktet er ikke merkningspliktig på bakgrunn av beregningsmetoden iflg. EF's generelle klassifiseringsretningslinje for tilberedninger i siste gyldige utgave.
Ved sakkyndig omgang og formålsriktig bruk har produktet, etter våre erfaringer og etter de informasjoner som foreligger hos oss, ingen helseskadelige virkninger.
- **Informasjon om følgende grupper med potensielle virkninger:**
- **Sensibilisering** Ingen sensibiliserende virkning kjent
- **Toksisitet ved gjentatt inntak** ikke bestemt
- **CMR-virkninger (kreftfremkallende virkninger, arvestoffskadelige og reproduksjonsskadelige virkninger)**
Ifølge nåværende kunnskap ingen CMR-effekter kjent.

Avsnitt 12: Miljøopplysninger

- **12.1 Giftighet**
- **Akvatisk toksisitet:** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.
- **12.2 Persistens og nedbrytbarhet**
Ut fra de erfaringene som per i dag foreligger, er dette produktet inert og ikke nedbrytbart.
- **12.3 Bioakkumulasjonspotensial** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.
- **12.4 Mobilitet i jord** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

(fortsatt på side 6)

Sikkerhetsdatablad iflg. forordning (EF) n. 1907/2006, artikkel 31

Trykkdato: 29.09.2014

Utgave 1

revidert den: 29.09.2014

Handelsnavn: ULTEM 1010 Support

(fortsatt fra side 5)

- **Ytterligere økologiske informasjon:**
- **Generelle informasjon:** WGK 1 (Selvklassifisering): lett farlig for vann
- **12.5 Resultater av PBT- og vPvB-vurdering**
- **PBT:** Ikke brukbar.
- **vPvB:** Ikke brukbar.
- **12.6 Andre skadelige virkninger** Ikke noe mer relevant informasjon tilgjengelig.

Avsnitt 13: Fjerning av kjemikalieavfall

- **13.1 Metoder for avfallsbehandling**
- **Anbefaling:** Deponering i henhold til myndighetenes forskrifter.
- **Europeiske avfallslisten**
Innordningen til avfallskodenumrer i henhold til EAK må skje avhengig av bransjen og prosessen.
- **Ikke rengjort emballasje**
- **Anbefaling:** Deponering i henhold til myndighetenes forskrifter.

Avsnitt 14: Opplysninger om transport

· 14.1 UN-nummer:	
· ADR, IMDG, IATA	bortfaller
· 14.2 Korrekt UN-forsendelsesbetegnelse	
· ADR, IMDG, IATA	bortfaller
· 14.3 transport fareklasser	
· ADR, IMDG, IATA	
· klasse	bortfaller
· 14.4 Emballasjegruppe:	
· ADR, IMDG, IATA	bortfaller
· 14.5 Miljøfarer:	
· Marine pollutant:	Nei
· 14.6 Særskilte forholdsregler for bruker	Ikke brukbar.
· 14.7 Transport i bulk iht. annek II til MARPOL 73/78 og til IBC-koden	Ikke brukbar.
· Transport/ytterligere informasjon:	Ikke farlig gods iflg. ovenstående forordninger
· UN "Model Regulation":	-

Avsnitt 15: Opplysninger om lover og forskrifter

- **15.1 Helse-, sikkerhets- og miljøforskrifter/lovgivning som gjelder spesielt for stoffet eller stoffblandingen**
- **Nasjonale forskrifter:**
- **Forordning om uhell:** Direktiv 96/82/EF finner ingen anvendelse.
- **Vannfareklasse:** WGK 1 (Selvklassifisering): lett farlig for vann
- **15.2 Kjemisk sikkerhetsvurdering:** En kjemisk sikkerhetsvurdering er ikke utført.

NO

(fortsatt på side 7)

Sikkerhetsdatablad
iflg. forordning (EF) n. 1907/2006, artikkel 31

Trykkdato: 29.09.2014

Utgave 1

revidert den: 29.09.2014

Handelsnavn: ULTEM 1010 Support

(fortsatt fra side 6)

Avsnitt 16: Andre opplysninger av betydning for helse, miljø og sikkerhet

Opplysningene er basert på vårt kjennskap i dag. De utgjør dog ingen forsikring om egenskaper og er ikke grunnlag for noe kontraktsmessig rettsforhold.

· Avdeling som utsteder datablad:

C.S.B. GmbH Phone: +49 - 2151 - 652086-0
Düsseldorfer Str. 113 Fax: +49 - 2151 - 652086-9
47809 Krefeld / Germany

· Forkortelser og akronymer:

ADR: Accord européen sur le transport des marchandises dangereuses par Route (European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Road)
IMDG: International Maritime Code for Dangerous Goods
IATA: International Air Transport Association
GHS: Globally Harmonised System of Classification and Labelling of Chemicals
EINECS: European Inventory of Existing Commercial Chemical Substances
ELINCS: European List of Notified Chemical Substances
CAS: Chemical Abstracts Service (division of the American Chemical Society)
LC50: Lethal concentration, 50 percent
LD50: Lethal dose, 50 percent

NO